

OBSAH

- ▶ 1 úvodník
- ▶ 3 Přelom - od velké recese k velké transformaci
- ▶ 4 Trialog o revoluci a transformaci
- ▶ 8 Vzpomínka na Jana Husa
- ▶ 9 Krok vzad, dva kroky vpřed?
- ▶ 10 Uplatňování práva na komodifikovaný městský prostor
- ▶ 12 V Řízkárně není řízek jako řízek
- ▶ 13 Vyšel návod na zavedení participativního rozpočtu
- ▶ 14 Pravda o vodě
- ▶ 15 Limity jsme my
- ▶ 16 Veřejná správa jako dojná kráva

Svoje připomínky, názory, komentáře, prosím pošlete na tuto e-mailovou adresu:

zpravodaj-az@seznam.cz

ZAMYŠLENÍ NAD ZÁKLADNÍMI PŘÍČINAMI SOUČASNÉHO OHROŽENÍ EVROPSKÉ CIVILIZACE

Od začátku 21. století už Evropou neobchází strašidlo komunismu, jako spíše islamistického terorismu. Strašidlo, které poněkud zastíňuje nebezpečnost projevů vleklé hospodářsko-politické krize našeho společenství. Mainstreamové sdělovací prostředky i politici bijí na poplach. **Mobilizují občany k obraně základních hodnot evropské civilizace.** Pozornost se soustřeďuje nejvíce na obranu občanských svobod, občanskou rovnoprávnost, toleranci, svobodu slova, na kulturní dědictví antiky, judaismu, křesťanství i renesance. Mnoho naléhavých slov. Mezi nimi však chybí připomínka toho nejzákladnějšího a zcela nedotknutelného principu – **princip posvátnosti soukromého vlastnictví.** Přesto, že právě na jeho důsledném uplatňování je naše novodobá civilizace založena. On byl v posledních stoletích základní hnací silou jejího vzniku i rozvoje. Právě to je ta základní naše civilizační hodnota, s jejíž ztrátou se nám zhroutí celý náš svět. Proč se tedy, v zájmu obrany racionálního využívání tohoto principu, vyhýbáme kritickým rozborům jeho úlohy ve vznikajících konfliktech a nesnázích současného světa? Proč se vyhýbáme kritickému rozboru společenské efektivity jeho uplatňování v podmínkách novodobé vědomostní a technologické vyspělosti lidstva?

Vždyť o problematičnosti uplatňování tohoto nosného sloupu naší civilizace v oblasti svobody vlastnění a obchodování se zbraněmi by mohli vyprávět nejen vyšetřovací orgány vraždy redaktorů francouzského týdeníku Charlie, ale i naši spoluobčané z Vr-

bětic, právě tak jako civilní oběti bojůvek, soukromě vyzbrojovaných ukrajinskými oligarchy. O problematičnosti posvátnosti soukromého vlastnictví vědí své milióny bezzemků, kterým brání v přístupu k půdě jako přirozenému zdroji své obživy velcí vlastníci, kteří si půdu jejich vlasti přivlastnili. Nebo Indiáni deštných pralesů, vyhánění z nich soukromými prisvojovateli těchto „plící“ Země. A co naši občané, jimž zahraniční soukromí vlastníci „podniků vodního hospodářství“ zneprístupňují vodu a čištění odpadních vod každoročně se

zvyšujícími poplatky? O důsledcích soukromého vlastnění vědeckých informací by nám mohli vyprávět miliony nemocných, jimž toto vlastnictví farmaceutických firem znemožňuje přístup k účinným lékům, které má dnes již lidstvo k dispozici. Nemocných nejen ve státech Černého kontinentu, ale už i v naší „vyspělé“ zemi. A není snad právě „nedotknutelnost“ soukromého vlastnictví čehokoliv příčinou prohlubující se majetkové nerovnosti mezi lidmi, kdy je už majetek 1% světové populace větší, než celkový majetek

99% lidstva? A co důsledky soukromého vlastnění jaderných technologií?

Neměli bychom se už

začít ptát, zda to není náhodou nedotknutelnost soukromého vlastnictví, které je pravou příčinou postupně sílícího omezování našich občanských svobod v zájmu „posílení naší bezpečnosti“ nebo „sociálního smíru“

atp.? (Dle moudrosti našich klasiků humoru, že

„žádná sleva není zadarmo“.) Konec-konců, není důvodem

ticha mainstreamu kolem devastujícího vlivu soukromého vlastnění čehokoliv na další perspektivu vývoje naší civilizace právě samo soukromé vlastnictví v rukách onoho 1% lidské populace? (Obava z návratu strašidla komunismu, když realita rozpadu sovětského bloku prokázala pravdivost Marxova poznatku, že modernější civilizace se nemůže rozvinout na bázi starých produkčních technologií, zatímco nové technologie si vynucují zánik staré civilizace?) Otázek k přemýšlení příliš mnoho. Ale co s tím a kudy dál?

V tomto čísle našeho Zpravodaje AZ vám chceme přiblížit hlavní myšlenky z nově vydaných knih některých autorů, které výše uvedené otázky trápí a kteří hledají na ně odpovědi. Jde především o knihu

„Revoluce nebo transformace?“, zpracovanou kolektivem autorů, na níž se podílel i náš člen AZ Marek Hrubec (Filo-

sofia, Veda, 228s.) a knihu I. Švihlíkové, vydanou na Slovensku, pod názvem „Přelom. Od velké recese k velké transformaci“. (Inaque. sk. 280s.) Obsahu první z uvedených knih je věnován níže uvedený dialog V. Dvořákové, M. Hrubce a J.Kellera. Obsah druhé knihy vám přibližuje v dalším článku sama autorka. V obecné části Zpravodaje pak najdete ještě aktuální myšlenku ze zápasu M.J.Husa o zlepšení mezilidských vztahů, jíž budeme v každém čísle Zpravodaje připomínat 600. výročí od jeho umučení z rozhodnutí hodnostářů té církve, která má plnou pusou spravedlnosti, když jde o tzv. restituci „jejího“ majetku.

Ve zpravodajské části tohoto čísla vám také nabízíme možnost osobně se aktivně účastnit zápasu o návrat správy našich vodních zdrojů z rukou zahraničních vlastníků, zvyšujících každoročně naši platbu za naši vodu, zpět do rukou vámi volených představitelů v místech vašeho bydliště. Jde opět o evropské hnutí, návazující na úspěšnou evropskou petiční iniciativu „Voda je lidské právo“ (2013) proti sílícím snahám v EU učinit z tohoto veřejného statku předmět soukromého obchodování. A samozřejmě vás v této části Zpravodaje budeme informovat také o aktuálních aktivitách našich pracovních skupin či spřízněných občanských hnutí. ◀ (Há)

Svoje připomínky, názory, komentáře, prosím pošlete na tuto e-mailovou adresu:

zpravodaj-az@seznam.cz

zpravodaj-az@seznam.cz

PŘELOM – OD VELKÉ RECESE K VELKÉ TRANSFORMACI

ILONA ŠVIHLÍKOVÁ

Moje první kniha Globalizace a krize reagovala nejen na tzv. Velkou recesi (neboli krizi z roku 2008), ale také na širší škálu změn, které přinesl proces globalizace. Metodologicky jsem se opřela nejen o systémovou teorii, konkrétně její nejnovější „variantu“ teorii chaosu, ale také o u nás bohužel málo známý koncept tzv. dlouhých Kondratěvových vln. Kniha obsahovala i velmi stručné scénáře vývoje, které předpokládaly, že se Západ (a s ním i ČR, byť na pozici periferie) nachází v tzv. bifurkaci, tj. v bodě, kdy dramaticky vzrůstá chaos.

Moje aktuální kniha Přelom nutně reflektuje nejen Globalizaci a krizi, ale také desítky seminářů, debat, přednášek i článků, které následovaly. Proto jsem s odstupem čtyř let nejen dokázala systematičtěji prozkoumat kořeny krize, cesty, jakými se krize odkládala, ale také scénáře soustředit na dvě hlavní větve. Právě tento přístup dvou hlavních větví se objevuje v systémové teorii často, pro zjednodušení je možno použít pojmy dystopie a utopie. Základem mých úvah je nejen to, že Velká recese nebyla žádnou „černou labutí“, náhodou, maličkou poruchou v jinak dokonalém „stroji“, ale systémovou krizí, a jako taková musela nutně vypuknout ve Spojených státech.

Přelom je více interdisciplinárně orientován, takže čtenář najde vazby k politickému systému i k mezinárodním vztahům. První část, nazvaná „Kde jsme se to ocitli“, rozebírá změny, které přinesla globalizace od 70. let, a které jsou spjaty s nástupem neoliberalismu jako dominantní ekonomické školy. Kromě zapracování krize následuje i rozbor hospodářských politik, jakými země Západu na problémy reagovaly. Nelze si nevšimnout prohlubujících se asymetrií, ať už mezi reálnou a finanční ekonomikou, či pravděpodobně klíčově mezi kapitálem a prací. Právě základní a neoddiskuto-

vatelny fakt, že kapitál si bere na úkor práce (řeceno s Paulem Krugmanem) se odráží nejen na wage share (tj. podílu mezd na výstupu) a odráží se na nerovnosti, nabobtnání finančního sektoru, frekvenci bublin a finančních krizí. Přestože se tato „síla kapitálu“ často uvádí do souvislosti s neoliberální politikou, domnívám se, že klíčovým faktorem jsou technologie. Právě koncepce dlouhých Kondratěvových vln s technologickou interpretací nabízí nejen logický a koherentní výklad toho, co se sta-

lo (a proč). Tj. například umožňuje proces globalizace vnímat jako vrcholnou fázi kapitalismu, která za pomoci pracovně-úsporných technologií, včetně informačních a komunikačních bezprecedentně propojuje (ovšem značně asymetricky) celý svět nebývalou mírou. Zároveň tato metodologie ale nabízí možnost nahlédnout do budoucnosti, resp. pochopit klíčové faktory pro budoucí vývoj. Těmi je (mimo jiné) princip sdílení, tj. technologií na bázi sdílení, které jsou v rozporu s principy současného kapitalismu (dominantní soukromé vlastnictví). Proto vidíme tolik snah, jak kriminalizovat sdílení,

např. dohodami ACTA... ale je také patrné, jak silné jsou snahy využívat moderních technologií pro uchování moci současných elit, jak je známo např. i díky Edwardu Snowdenovi, jemuž je kniha věnována.

Současné období chaosu, či bifurkace je charakterizováno tím, že se v něm „perou“ prvky jako dystopie, tak i pozitivního scénáře, který nazývám Velkou transformací, i když v angličtině je vhodnější pojem „Great Transition“. Toto období tzv. okna, tedy období, v němž se hledají budoucí cesty rozvoje už nebude trvat dlouho. Je potřeba proto velmi dobře chápat, co se děje a využít dějinných možností pro svůj prospěch. Druhý tzv. černý scénář je dostatečně děsivý, ale i jeho prvky již vidíme – narůstání chaosu v mezinárodních vztazích,

► Ilona Švihlíková

rostoucí počet zhroucených států, preference silových řešení pro uchování hegemonistické pozice USA, používání ekonomických nástrojů pro geopolitické účely, špiclování občanů na každém kroku, nárůst fašizujících tendencí ve společnosti... jsou tu ale i dobré náznaky, jmenujme Nové ekonomické hnutí ve Spojených státech, řeckou Syrizu, nové teorie týkající se peněz, jejich podoby a emise, podpora sdílení, důležitost družstevního sektoru...

Kapitalismus se současnými technologiemi nemůže existovat spolu s demokracií. Proto vidíme tolik snah demokracii omezovat (např. úvahy o tom, že nezaměstnaní nemají mít volební právo), resp. ji vyprazdňovat na nesmyslné pimprlové divadlo, které tak jako tak vyústí v podřízení se božstvu „finančních trhů.“ Pro svou záchranu se kapitalismus bude muset (a již se tak děje) spojit s nějakou formou totalitního režimu. „Capitalism does not deliver“, říká se v alternativních kruzích v USA, neboli kapitalismus neprospívá většině populace. Sociální realita, navzdory masové propagandě a upadající kvalitě školství, bude stále silněji vyhřezávat a ukazovat pravou tvář systému. Špatné je nevědět, ale i nic s tím nedělat. Ve své knize nastoluji i tu úvahu, že společnost, která pálí knihy je děsivá. Ale společnost, ve které už knihy nikdy nechce číst, je ještě děsivější. Smíření se se situací, neschopnost získat kritickou masu pro provedení tzv. kolektivní akce, to vše jsou nástrahy, které číhají na cestě.

V úvodu Přelomu píšu: „Nic není takové, jako bývalo. Může to být ale takové jako nikdy. Pokusme se proto pochopit, co se děje s naším světem, co je to Velká recese a jaký bude její další vývoj. Období chaosu nabízí i báječné věci: například přestat být divákem a stát se aktérem změn.“◀

TRIALOG O REVOLUCI A TRANSFORMACI

VLADIMÍRA DVOŘÁKOVÁ, MAREK HRUBEC, JAN KELLER

Nová kniha „Revoluce nebo transformace? Revolúcia alebo transformácia?“ je výsledkem práce českých, slovenských a amerických filosofů a sociálních vědců. Knihu vydala společně nakladatelství české a slovenské akademie věd Filosofia a Veda. Na rozdíl od oslavných textů, které nyní vycházejí při příležitosti výročí čtvrt století od událostí roku 1989, kniha ukazuje problematiku stránek vývoje od roku 1989 do současnosti. Zároveň naznačuje možné budoucí transformační a revoluční cesty. Uveřejňujeme zde malou ukázkou z rozhovoru, který je publikován na začátku knihy. Interview mezi politoložkou, filosofem a sociologem výstižně otevírá důležitá témata knihy.

Dvořáková: Hovoří se o změně, hledá se nová vize. Ale jak případnou novou vizi hodnotit, tj. jakou hodnotu či význam má přitom pojem pokrok? Změny ve všech sférách společnosti probíhají, někdy ale jen obtížně hodnotíme, zda jsou to změny „pozitivní“, či „negativní“ a zda jde o progresi, či regresi. Vývoj navíc není nikdy lineární.

Keller: Problém hodnocení změny jako pozitivní, či naopak negativní spočívá mimo jiné v tom, že existuje princip nezamýšlených důsledků jednání. Bohužel nejčastěji v tom smyslu, že inovace, která je sama

o sobě pozitivní, vede k problematickým důsledkům, pokud ji přijme za svou větší počet lidí. Je pozitivní, že se stále více lidí vysokoškolsky vzdělává. Nezamýšleným důsledkem masového osvícení je devalvace diplomů všech úrovní a vzdělání jako takového. Jiný příklad: Rozvoj sociálního státu nezanedbatelně přispěl k rozvoji individualismu. Velkorysý sociální stát totiž v jisté míře snímá z jedinců rizika, která by jinak museli nést za svá špatná rozhodnutí. Tím v nich posiluje pocit sociální nepodmíněnosti své existence. Takto ničím nepodmíněný individualisté pocítují jako obrovské příkoří, mají-li přispívat na financování sociálního státu. Sociální stát, na který nikdo nechce přispívat, se hroutí. To nás regresí vrací do poměrů před vznikem sociálního státu. Takže vývoj nejenže není lineární, může být dokonce něčím, co samo sebe ve svých důsledcích popře.

Hrubec: Složitý historický vývoj společnosti jistě nejde dokonale popsat pomocí jednoduchých geometrických útvarů, jakými jsou například kruh nebo přímka. Na druhé straně ale není nutné propadat ani relativismu, který rezignuje na jakékoli snahy o formulaci toho, co přinejmenším některé skupiny osob považují za pokrok, tedy za pozitivní stránky společenského vývoje. Můžeme přece formulovat, co určité skupiny osob považují v nějakém období za dobré a co za špatné, a na tomto základě pak také v historickém vývoji rozlišují mezi

dlouhodobými kladnými a špatnými tendencemi neboli mezi pokrokem a regresem v daném období. Dlouhodobé boje lidí o sociální uznání vytvářejí vývojové společenské tendence a prosazují určité hodnoty a instituce, jež je ztělesňují. Pokud bychom rezignovali i na takovéto volnější pojetí dobrého a špatného, nemohli bychom odsoudit ani ty nejvíce patologické společnosti, např. genocidní společnosti, kanibalismus, fašismus apod. Samozřejmě že časem dochází k redefinici toho, co je spravedlivé a co ne, ale to by nás nemělo odrazovat od snah rozlišovat mezi tendencemi ke spravedlivému a nespravedlivému vývoji v jednotlivých obdobích, mezi pokrokem a úpadkem.

Hrubec: V současné době v České republice a v dalších evropských zemích i v USA prožívá mnoho lidí deziluzi z politiků, politických stran a obecně i z politiky. Přesto ale je zatím jen relativně malé množství lidí aktivních v občanské společnosti a sociálních hnutích, nedaří se příliš aktivizovat ostatní občany, a problémy tak přetrvávají. Proč myslíte, že tak málo lidí participuje na změně společnosti?

Dvořáková: V tomto případě nelze najít jednu společnou odpověď. Příčin je celá řada a v každé zemi odráží předchozí vývoj a zkušenost občanů. Pro účast občanů je vždycky podstatné, zda je obecně vnímáno, že změna je možná a jaká je konkrétní představa této změny. Vždycky se samozřejmě najdou jedinci, kteří přinášejí oběť i v situacích, kdy šance na vítězství je velmi malá, ale masová hnutí, to je něco jiného. Samozřejmě můžeme přemýšlet o silných jedincích schopných mobilizovat veřejnost, v současnosti asi není problém takového člověka „mediálně“ vyrobít na míru určité sociální skupině, ale možná tato společnost je do určité míry „přemobilizovaná“. Vzpomeňme si jen, kolik u nás proběhlo „falešných mobilizací“, kdy se část občanů aktivizovala s cílem prosadit jisté změny (zejména hodnotového, morálního charakteru), a po neúspěchu a vnitřním rozkladu hnutí má již v sobě nedůvěru do něčeho jít.

Keller: Odpověď by musela být hodně rozsáhlá, těch důvodů je mnoho. Když to vezmete z hlediska sociální stratifikace: Těch pár procent lidí, kteří jsou na tom opravdu dobře, nemá důvod se angažovat jinak než jen na ochranu a zesílení svých pozic. Ti dole mají naopak úplně jiné starosti než měnit společnost. V roce 1990 žilo v Ostravě přesně pět bezdomovců. Známe se se sociálním kurátorem, který s nimi byl v kontaktu. Dnes je jich jen v tomto městě něco přes dva tisíce. Při pohledu na ně (a jsou opravdu všude) si člověk, řekne, že na tom vlastně není až tak špatně. Střední vrstvy, jak ty zaměstnanecké, tak drobní podnikatelé a živnostníci se musejí pořádně otáčet, aby nešli dolů. Dobře vědí, že mezi ty nahore se nedostanou. Nechtějí ale ztrácet čas a energii, nemají-li spadnout mezi ty dole. U nás ve městě už máme mezi bezdomovci pár inženýrů.

Anebo to můžete vzít podle věkových kohort: Nejmladší generace má velká očekávání. Je dnes u nás v situaci mladých na Západě v osmdesátých letech, kteří si ještě mysleli, že půjdou nahoru jako jejich rodiče. Nevědí, že nahore je už plno. Nejstarší generace rezignovala a má opravdu úplně jiné problémy. Jednak zdravotní, často existenční. No a střední generace, generace mladých lidí z roku 1989, je vnitřně nejrozumnější. Někteří se v tom naučili chodit. Nezapomínejme, že když se mluví o korupci, jedná se téměř výlučně o lidi ve středním věku. Na školách ani v domovech důchodců se korupci tolik nedaří. Většina střední generace je v kleštích: musejí držet krok, aby zabezpečili děti a v důchodu nedopadli tak jako jejich rodiče. V šachu je nedrží strach z tajné policie, ale strach z toho, že se stanou pro firmu přebyteční.

Keller: Jakou šanci však mohou mít nejen revoluce, ale i závažnější reformy v zemi, která nemůže být protihráčem ani velkých nadnárodních korporací, ani velkého finančního kapitálu?

Hrubec: Malé země mají skutečně vůči moci globálního kapitálu jen malé šance uskutečnit úspěšnou sociální změnu. Dosavadní vývoj České republiky je toho dobrým dokladem. Abychom byli schopni čelit síle globálního kapitalismu, je třeba vzhledem k zásadním sociálním změnám začít v občanské společnosti lokálně a zároveň je nutné myslet a

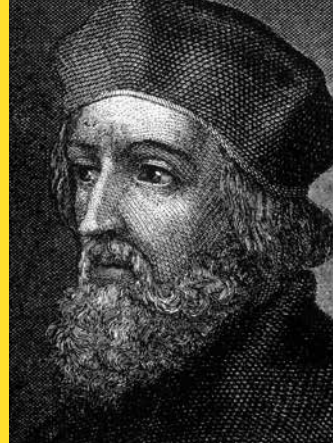
jednat v sociálních hnutích rovněž makroregionálně a globálně. Nicméně mohou existovat i výjimky, kde je třeba se zapojit především. Možnosti sociálních změn vzrůstají v zemích, které jsou zatíženy různými druhy krize a následnými sociálními konflikty. Dále se sociální změny odehrávají v některých menších zemích v příznivém prostoru dalších podobně sociálně orientovaných zemí, zvláště s bohatými nerostnými zdroji. Jiskru je možné zažehnout i v malé zemi, jak se o to v poslední době pokoušeli například v Bolívii nebo ve Venezuele svým pojetím revoluce nízké intenzity, i když ani tam to zdaleka není ideální. Významný potenciál je rovněž v některých afrických zemích. Proto je především v období stagnace důležité uvědomit si význam revoluční transformace ve smyslu zásadní sociální a politické změny prováděné postupně: například zavádění participačních rozpočtů a nepodmíněného základního příjmu, deprivatizace firem a jejich správa zaměstnanci, doplácení daní firmami sídlícími v daňových rájích, zánaku politické korupce, již se u nás a v dalších podobně plutokraticky deformovaných zemích říká sponzoring politických stran apod. To by mohl být dobrý začátek významnějších změn u nás i jinde.

Dvořáková: Existují změny, které reagují na mezinárodní prostředí, na podobu současného globalizovaného kapitalismu. Tam je prostor pro jednotlivé země (zejména ty menší) velmi omezený; naopak velcí hráči či mezinárodní sociální hnutí mohou některé věci prosadit. Tzv. politický konzumerismus ale také může sehrát určitou roli. Jsou příklady, kdy celosvětově přes sociální sítě se dokázaly postihnout firmy, které se chovaly neeticky (pokusy na zvířatech, dětská práce nebo znečišťování životního prostředí). Je ale skutečností, že národní stát má v tuto chvíli dost problém – pro samostatnou ekonomickou politiku má velmi omezený prostor, zároveň veřejné politiky musí realizovat, aniž by měl větší prostor získat na ně prostředky. Přesto si myslím, že jisté možnosti například u nás jsou, byť, možná

úmyslně, nebo z hlouposti, nejsou využívány. První věc je nastavení podmínek pro působení firem – upřímně, stačí se podívat, jak se chovají supermarkety u nás a ve vyspělých zemích, a to i ve vztahu k zaměstnancům, životnímu prostředí i v nabídce kvality zboží (třeba zelenina, ovoce, maso). Prostě chovají se tak, jak jim to společnost umožní. Druhá věc je kvalita a cena pracovní síly. To znamená investice do školství, koncepce jeho rozvoje – to zde naprosto chybí. ◀

LETOS BUDEME VZPOMÍNAT 600. VÝROČÍ UPÁLENÍ MISTRA JANA HUSA

MARIE L. NEUDORFVÁ, PH.D.

Událost, která u většiny českého národa vzbuzovala po staletí emoce, je vzbuzuje do dnes aktuální vzhledem k nepoctivým přístupům katolické církve nejen ve vztahu k M. Janu Husovi. Po staletí se snažila zahladit oprávněnost Husovy kritiky materialismu církve, nepoctivosti a nezodpovědnosti vůči lidem a jeho důraz na učení Ježíše, Bibli, pravdu poznanou. Nenáviděla ho kvůli úctě a lásce, kterou mu český lid splácel za jeho úsilí ho poučit, otevřít cesty k jeho mravnému, zodpovědnému a svobodnějšímu životu, ke spravedlnosti. Byl mu vděčný za snahu poctivě vykládat slovo Boží v sepětí se soudobými potřebami. Než církev přivedla Jana Husa na hranici, český lid už byl dostatečně osvícen, aby se dokázal postavit tlakům papeže, jeho mocným spojencům a žoldněřům, kteří toto první reformační úsilí v Evropě chtěly utopit v krvi. Husovo učení bylo mnoha Čechům posilou po staletí, ať již otevřeně nebo tajně v dobách útlaku. Znalosti a mravní principy jsou důležité nejen pro věřící a jejich víru ve spasení, ale jsou důležité obecně, z hlediska celkové úrovně lidí, z hlediska úsilí o sociální spravedlnost a schopnosti řešit konflikty nenásilně.

A Husovo učení nám může být posilou dál, v těchto časech, kdy církevní i světská moc zase znemravňuje lidi, záměrně pustoší výdobytky naší civilizace, zvláště princip rovnosti a spravedlnosti, a rozsévá chudobu a nevědomost. Proto je třeba Husovu kritiku problémů způsobovanými mocnými v zájmu své moci a luxusu připomínat. Jejich nezodpovědnost vůči lidskosti, důstojnosti, úrovni lidí, vůči pozitivnímu mravnímu a intelektuálnímu potenciálu, je stále stejná. Řečeno slovy Jana Husa, brány spasení těmto lidem zůstanou zavřené. Koncept spasení dává vždy do souvislosti se způsobem bohublého života, v jehož podtextu je víra, že život jakový má velkou cenu. Kořen zla vidí v myšlenkové a mravní

zkaženosti těch, kteří by měli vést a být příkladem k bohublému životu.

Husova kázání jsou většinou velmi dlouhá. Pojdme si v tomto periodiku postupně krátce připomenout některé části jeho kázání, v nichž Hus dává slovo božího z Bible do souvislosti s problémy své doby. Výňatky jsou ze spisu: Jan Hus, Česká nedělní postyla. Vyložení svatých čtení nedělních. K vydání připravil Jiří Daňhelka. Praha: Academia 1992. (Převzato do současné češtiny).

1) Z Evangelia sv. Matouše, kap. 8.

„Věra bez skutků je mrtvá“.

Hus vykládá příběh Ježíše, který v loďce se svými ustrašenými apoštoly utišil bouři na moři.

Z příběhu postupně vyvozuje, že kněží a zákoníci hlavně velice pečují o své platy a o tělesné potřeby, ale jejich víra je malá, navzdory, že Bible učí, že nemáme mít přílišnou starostlivost o materiální statky, ale máme naplnit život bohublémi skutky. Pak přirovnává loď s Ježíšem a apoštoly k víře a k naději. Loď musí být pevná aby vydržela vzdouvání moře. Hus interpretuje moře jako život, který někdy člověka povýší, jindy poníží. Proto je nutné mít pevnou naději a tím se vyhnout zoufalství a kolísání ode zdi ke zdi, a tělesné euforii, z níž je pak pád velmi tvrdý.

4) Z Evangelia sv. Lukáše, kap. 18 a 16.

„Nešťastným zbožím, které Kristus nazývá „mamonářské zlo“ zkazilo se, zjedovatělo a otrávil téměř všechno křesťanstvo na duši; odtud sváry mezi papeži, mezi biskupy a mezi jinými kněžími. Psy se o kost hryžou, vezmi kost a přestanou“. Odtud také svatokupectví a kněžská a světská pýcha. ... Všichni kněží by měli mít způsob života jako Kristus. Člověk je slepý a bludný, když nemá duchovního života. Duchovnímu životu se musí stále věnovat péče. ◀

KROK VZAD, DVA KROKY VPŘED!

Nové vedení městské části Prahy 7 váhá s realizací vítězného návrhu hlasování participace občanů na rozpočtu MČ. Vyplývá to z jednání komise participace Rady MČ, které proběhlo 14. ledna.

Podle vedení MČ jednak nejsou v rozpočtu peníze ani na již rozpracované investice (minulé zastupitelstvo vyčlenilo na participativní část rozpočtu jeden milion korun), dále momentálně nejsou ani organizační síly, neboť se nová rada soustředí na „hašení“ potíží s již zmíněnými běžícími akcemi, a jednak je otázkou efektivita projektu sportovního hřiště, když v místě sportoviště existují a MČ na ně v minulých letech uvolnila několik dotací. Rada a zastupitelé reprezentující sdružení Praha 7 sobě mají ovšem zájem na rozvoji účasti občanů na rozhodování orgánů MČ, což potvrdili založením samotné komise participace. Účast občanů se dle nich nemá omezit jen na rozpočet, obyvatelé sedmičky mají spolurozhodovat i o jiných záležitostech a tak „vyvažovat mocenskou rovnováhu mezi politiky a občany“. MČ čekají

aktivní skupiny občanů, vazby a přenosy, jejich zájmy atp.

Jak dál s vítězným „participativním“ návrhem na vybudování sportovního hřiště v dolních Holešovicích by mělo napovědět jednání

s navrhovatelkou. Součástí by měla být pasportizace podobných zařízení v okolí, resp. na celé MČ, jejich využití, resp. překážek k jejich využívání. Nové vedení si uvědomuje choulostivost situace, kdy neuskutečnění prvního výsledku participace občanů na rozpočtování MČ by poškodilo důvěryhodnost nejen jeho slov o participativních záměrech, ale zastupitelských demokratických orgánů vůbec.

Dle AZ je situace vítězného návrhu a výsledek prvního ročníku rozpočtu s participativními prvky i důsledkem zvoleného modelu

participace na Praze 7. Model se totiž uspokojil jen se sběrem návrhů a hlasováním o nich a zcela vynechal několikaetapovou fázi diskusí občanů o jednotlivých návrzích. Z toho důvodu také AZ hovořilo ohledně rozpočtu na Praze 7 vždy pouze o rozpočtu s participativními prvky, nikoli o participativním rozpočtu, neboť diskuse – ač se to nezdá – je stejně tak podstatnou, organickou součástí parozu jako navrhování projektů a akcí a hlasování o nich. Při ní by se totiž s velkou pravděpodobností probírala i otázka existence sportoviště a jejich využití v daném místě a z

debat by vyšel nějaký šířeji uznaný závěr, který by občané a politici vzali za svůj, cítili by zaň zodpovědnost a těžko by jej později už zpochybňovali a opouštěli. Česká republika tak na svůj první participativní rozpočet bude čekat dále. ◀

(kru)

důležitá a dalekosáhlá rozhodnutí o oblasti Bubny-Zátory, o Výstavišti, o územním plánu, o strategii MČ atd. Tam všude chce nové vedení občany lépe, podrobně informovat, zapojit do připomínkování a rozhodování. Zvažována je i možnost sociologického průzkumu, který by zmapoval zdejší komunity,

KALENDÁŘ

►DOX: Demokratizujme média! O komunitních médiích řízených a placených občany a dobrovolníky. Účastníky jsou Kateřina Kalistová Jan Křeček (FSV UK), Stanislav Blaha (e-republika). Kdy: neděle, 1. února, 16:00 – 18:00. Kde: Dox Prague a.s., Poupětova 1.

►Společnost pro trvale udržitelný život zve na diskusní seminář na téma „KOMUNITNÍ AKTIVITY V DNEŠNÍ ČESKÉ SPOLEČNOSTI“ který se koná v úterý 3. února 2015 od 16:00 do 19:00 hodin Praha 1, Novotného lávka 5, Klub techniků, sál č. 319.

►Zveme vás na další seminář SPaSu Konflikt na Ukrajině a jeho dopad na Českou republiku. Kdy: čtvrtek 5. února, 17:00 – 19:00. Kde: nám. Winstona Churchilla 1800/2.

►Jiné pohledy na současnost: Solidární síť. Kdy: Středa, 18. února, 18:00 – 20:00. Kde: Dům čtení, Ruská 192, Praha 10. Těžko říct, na kolika pracovištích jsou lidé okrádáni nebo šikanováni. Pražská restaurace Řízkárna proslula zejména tím, že dlouhodobě nevyplácí mzdy. Nedávný protest proti této praxi v zájmu provozovatele brutálně ukončila policie. O tom, jak se mohou poškození zaměstnanci bránit, budeme diskutovat s aktivistou Lukášem Borlem z Mostecké solidární sítě. Moderovat bude novinář Lukáš Matoška.

►DOX: Bandcamp vs. EU: Jak nezávisle distribuovat hudbu? Kdy: neděle, 15. února, 16:00 – 18:00. Kde: Dox Prague a.s., Poupětova 1. Hudebníci z nezávislé a alternativní scény, publicisté a znalci evropského práva. Moderuje Pavel Klusák.

►DOX: Vize Prahy 7. Kdy: neděle, 22. února, 16:00 – 18:00. Kde: Dox Prague a.s., Poupětova 1, 170 00. Účastníky debaty budou nově zvolení zastupitelé pro Prahu 7. Jan Čižinský – starosta Městské části Prahy 7 a Ondřej Mirovský, 1. místostarosta Městské části Praha 7

UPLATŇOVÁNÍ PRÁVA NA KOMODIFIKOVANÝ MĚSTSKÝ PROSTOR

Kateřina Vojtíšková

Poněkud netradiční konference Squatting, právo na město a obecně sdílené statky přivedla do Žižkovského alternativního divadla Venuše v podzemí Švehlovy koleje mnoho desítek většinou mladých lidí. Se svými příspěvky vystoupili sociální geografka Míša Pixová, socioložka Tereza Stöckelová a mluvčí iniciativy Klinika Arnošt Novák.

KONZUMENTI A TI OSTATNÍ

Míša Pixová popsala živelnost rozvoje současných měst pod taktovkou neviditelné ruky trhu, kterou zpočátku lidé vítali, ale dnes se projevuje její nesmyslnost a mimoběžnost s potřebami člověka. Lidé byli v současném společenském systému (ať už jde o „liberální demokracii“ nebo „neoliberální kapitalismus“) odstraněni na vedlejší kolej, jsou předvídatelní – pracovníci a konzumenti, uspokojují své potřeby na trhu, komodifikovaně.

Kdo se chová jinak - bezdomovci, chudí lidé – je sankcionován. Squatting je překročením normy, squatteři se nechovají jako spotřebitelé, odmítají se zadlužit hypotékou nebo platit předražený nájem. Naplňují životem prostory, které vlastník nevyužívá, zanedbává.

Je třeba si začít nárokovat univerzální právo na město (koncept Henri Lefebvra, 1901 - 1991). Radikální příklady se nachází po celém světě. V USA vznikla národní platforma organizací za rasovou, ekonomickou a environmentální spravedlnost, které se spojily v boji proti gentrifikaci, vytlačování lidí s nízkým příjmem, marginalizovaných skupin lidí z původních městských bydlíšť. Vychází z teze, že lidé mají mít nárok na přístup k různým zdrojům – k vodě, zdravotně nezávadnému prostředí, bydlení.

OBSAZOVÁNÍ JAKO PROSAZOVÁNÍ ALTERNATIVNÍCH HODNOT

Při squattingu dochází k využívání nemovitosti bez souhlasu vlastníka, ale bez uzurpace práva na majetek. Obsazují se nevyužívané nemovitosti, což zviditelňuje paradox existence množství volných prostorů k bydlení a vysokých cen nemovitostí. Běžní vlastníci s nemovitostmi v osobním vlastnictví se nemusí squattingu obávat, protože squatteři si vybírají nemovitosti ve veřejném nebo soukromém vlastnictví. Osobní od soukromého majetku Arnošt Novák vysvětlil poukazem na rozdíl mezi užitnou a směnnou hodnotou, soukromý majetek je takový, který se nevyužívá, ale se kterým se obchoduje.

Právo na město je nezbytné aktivně uplatňovat, samo o sobě není zaručeno. Squatting je jednou z politik přímé akce, která se neohlíží na autority a byrokratická pravidla a jde „přímo na věc“. To je podstatné – nezůstává u slovní kritiky systému, která nemá vliv, ale přechází k činům, zasahuje do materiálního světa, což vyvolává reakce a protireakce.

INSPIRACE KLINIKOU

Politická dimenze squattingu souvisí s neuznáváním posvátnosti soukromého vlastnictví, což je v konfliktu s hodnotami kapitalismu. Naopak je vymaňováním se z tržní logiky a přitakáním novým formám jednání a vztahů založených na hodnotách nezištnosti, solidarity a pomoci. Zkušenost 10 denního fungování Kliniky před vyklizením byla pro účastníky zásadním tělesným a emočním prožitkem, zažití pocitů sebedůvěry, získání nových dovedností a zkušeností. Klinika se také stala příkladem a inspirací pro podobné akce jinde.

Když vše vyjde, iniciativa se pravděpodobně stane družstvem, aby vyhověla nutnosti úřadů „mít IČO“ a bude realizovat sociálně kulturní projekt. Podle Arnošta může mít organizování ve formě družstva i pozitivní efekty (i když squatteři na instucionalizaci přistupují neradi). Jasná pravidla mohou zaručit participativní a demokratické fungování, založené co nejvíc na horizontálních principech. Jako největší hrozbu vnímá byrokratický nátlak skrze nutnost vyhovět předpisům, hygienickým normám apod.

Klinika má své rezervy – zatím nenavázala příliš komunikaci s grassroots organizacemi, iniciativami a spolky v okolí. Do budoucna by měla fungovat jako zastřešení aktivit různých spolků a místních lidí, což jí také dodá legitimitu. V diskusi se také opakovaně objevovalo téma obav ze zrazení myšlenky Kliniky a postupné kooptaci (např. vyjednávání s politiky včetně A. Babiše, podávání „projektu“). Tereza Stöckelová pragmaticky podotkla, že nejlepší strategií nemusí být usilovná snaha o to „nezašpinit se“. Protože ta může znamenat tak velký odpor, který znemožní pohyb vpřed. Je realitou, že tyto iniciativy tahají za kratší konec a jakýkoli odpor je cenný. ◀

ODKAZY:

►Pixová, Michaela. 2012. Kdo má právo na město? A2, č. 5. Dostupné na: <http://www.advojka.cz/archiv/2012/5/kdo-ma-pravo-na-mesto>
Záznam z diskuse dostupný zde: <https://www.youtube.com/watch?v=kFCqHSKz6iM>

V ŘÍZKÁRNĚ NENÍ ŘÍZEK JAKO ŘÍZEK ANEB ŘÍZKOVÉ DESATERO

Správný řízek se nikdy nekrčí v rohu

Protest proti jednání majitele pražské restaurace Řízkárna uspořádalo v neděli 11. ledna několik sdružení jako Pražská solidární síť (Solis), Mostecká solidární síť či ProAlt.

Správný řízek nemusí být Vídeňák
Řízek „sekáč“ se drží vždy v partě

Trojici jeho bývalých zaměstnanců, kteří od něho již několik měsíců žádají vyplacení mezd, přišlo podpořit asi půl stovky lidí.

Poctivých řízků je málo, platí to zejména v této době
Za řízka vždycky rád zaplatíš

Obsadili stoly v restauraci a objednali si minimální konzumaci, čímž asi tři hodiny blokovali místa pro lukrativnější návštěvníky.

S řízkem se nikdy nenudíš
Pořádný řízek se pozná podle toho, co je uvnitř

Dle sdělení bývalých zaměstnanců, které zprostředkovaly Solis a MSS, majitel Vladimír Krulec nejenže odmítá vyplácet mzdy, ale své zaměstnance také v práci šikanuje, neustále jim zadává nové úkoly nad rámec pracovních povinností, dokonce mělo dojít i k napadení atp.

Řízek tě nikdy neurazí
Řízek, jak má být, vždy splní tvá očekávání

Zatímco loni Krulec se zástupci solidárních sítí sebevědomě komunikoval, nyní již přestal a vůbec se neukazuje, konstatovali pořadatelé protestu.

Řízka neumí ocenit jedině suchar
Řízek je formát, ocení ho ho i někdo kyselej jako okurka

Další protest se proto připravuje v příštích týdnech.

Za pořádným řízkem šel bych světa kraj

(Řízkové desatero, ve skutečnosti dvanáctero, jak visí v restauraci Řízkárna)◀
(kru)

VYŠEL NÁVOD NA ZAVEDENÍ PARTICIPATIVNÍHO ROZPOČTU

Koncem minulého roku vydala Alternativa Zdola Příručku participativního rozpočtu. Pokud panuje po komunálních volbách na vaší radnici příznivá situace pro zavedení participativního rozpočtu, najdete v něm konkrétní návody, jak se tohoto úkolu zhostit.

Brožura je rozdělena do tří navazujících částí. Úvodní článek *Je česká demokracie zralá na inovaci?* je jediný teoretický text, který v publikaci naleznete. Díky němu se dostane do obrazu i člověk, který nikdy o participativním rozpočtu neslyšel.

Následuje přehled nejčastějších argumentů proti participativnímu rozpočtu. Najdete v něm argumenty, které se notoricky opakují a sami jsme je opakovaně dostávali. Určitě je sami využijete při prosazování PaRoze u vás doma. První blok uzavírá vydestilovaný přehled všech nutných podmínek pro realizaci participativního rozpočtu ve vaší obci.

Druhá část se věnuje konkrétním příkladům ze slovensko-českého prostředí. Ano, je to tak, první pokus o realizaci participativního rozpočtu se objevil i u nás. Městská část Praha 7 nechala své občany rozdělit milión korun. Doposud byly k dispozici jen zahraniční zkušenosti, celý minulý rok jsme proto sbírali zkušenosti na Slovensku, abychom vám mohli přiblížit průběh PaRoze v kultuře blízkém prostředí. V příručce najdete výběr toho nejlepšího, co jsme viděli. Začínáme reportáží

Zázrak na Dunaji, jejíž název není nijak nadnesený, protože v městské části Bratislava – Nové mesto se pustili do participace ve velkém stylu, která výrazně přesahuje rozhodování o „pouhém“ rozpočtu. Dva texty o Banské Bystrici přibližují nejen další typ procesu PaRoze, ale také se věnují problémům s pokusem proces ovlivnit ve prospěch obyvatel jedné městské části. Najdete tam také rady, jak tomu předejít u vás.

Poslední blok tvoří přehled čtyř modelů participativního rozpočtu: Porto Alegre (Brazílie), Saint-Denis (Francie), slovenský a Prahy 7. Všechny modely jsou popsány v jednotné struktuře, takže při tvorbě vašeho participativního rozpočtu se můžete nechat inspirovat v jednotlivých krocích napříč světovými zkušenostmi.

Věříme, že Příručka participativního rozpočtu se pro vás stane nejen inspirací, ale i pomůckou pro tvorbu vašeho procesu PaRoze. A třeba zrovna váš se dostane jako vzor do příštího vydání. ◀

DOPORUČUJEME

►Cílem publikace s názvem „GeoParticipace – jak používat prostorové nástroje v rozhodování o lokalitách, ve kterých žijeme?“ je představit několik rozdílných přístupů v práci s prostorovými informacemi a nástroji, které zapojují širokou veřejnost do rozhodovacího procesu. Autoři publikace jsou svým profesním zaměřením stejně různorodí jako jimi popsané metody a přístupy. Naším cílem je, aby i čtenářská obec této publikace byla různorodá. Dali jsme si za cíl, že publikace bude sloužit jak široké veřejnosti, tak úředníkům samospráv, ale i aktivistům neziskových organizací či akademickým pracovníkům.

Na rozdíl od většiny „odborných“ publikací proto v GeoParticipaci naleznete text psaný v první osobě jednotného čísla, tedy z pohledu nás autorů. Jedná se o autentické popisy vlastních zkušeností, které, podle našeho názoru, nemá smysl převádět do odtažitě formy akademických textů.

Tato publikace vznikla za finanční podpory Vzdělávací nadace Jana Husa v rámci programu Stipendium Husovy nadace. Publikace je ke stažení zdarma a je volně šiřitelná.

►<http://www.development.upol.cz/wp-content/uploads/2014/08/GeoParticipace.pdf>

►Pod poněkud sisyfovským (nebo snad donkichotským?) titulem *Kopat do žuly motykou* vydalo nakladatelství Rybka Publishers osm rozhovorů s filosofem Michaelem Hauserem. Původně vyšly v letech 2007 -2014 v různých malonákladových časopisech (Host, Tvar, Revue Prostor) a ve slovenských sbornících *Hlavou proti vetru* resp. *Besy kapitalizmu alebo začiatok novej éry? Dialogickou, čtivou formou přibližuje autor své názory na uspořádání společnosti – a na možnosti jeho změny. Sám je příznivcem radikální kritiky a hledání alternativ v podobě emancipačních projektů a nebojí ani promýšlet koncept komunismu. Knížku doporučujeme už teď a v některém z dalších čísel přineseme obsírnější recenzi.*

PRAVDA O VODĚ

Jistě jste si všimli, že pořád roste cena vody. Ti pozornější vysledovali, že se opakuje i zdůvodnění jejího růstu, jen se mění pořadí uváděných důvodů. Cena vody v ČR „dohnala a předešla“ ceny v zemích Západní Evropy a to začínala ani ne na 1 koruně za m³. Vodárnám, ale přitom stále chybí peníze na investice! V čem je problém? Vždyť přišli zahraniční strategičtí investoři, přinesli své „know-how“ a proběhla zázračná privatizace, která měla vše zefektivnit a... bla, bla, bla.

VÝSLEDEK?

Všichni platíme víc a více, peníze vodárnám chybí a některé skupiny si pěkně mastí kapsy.

PROČ?

Jeden z hlavních důvodů je, že do vodáren byl zaveden systém, díky kterému se peníze vybrané od lidí a spotřebitelů za vodu nevrací zpět do odvětví a nekončí v trubkách. Velká část z nich totiž teče do zahraničí. Systém „cedník“ je geniální z pohledu zahraničních koncernů. S investicí desítek miliónů se často prostřednictvím manipulací, nepravdivých slibů a patrně i korupce dostaly k miliardám. Lidé platí, jak mourovatí a stát přihlíží, v horším případě dokonce kooperuje.

CO S TÍM?

Z M Ě N I T S Y S T Ě M !

CHCETE VĚDĚT VÍCE? CHCETE VĚDĚT

JAK? CHCETE UŠETRIT?

ZDE JE ODPOVĚĎ, jděte na

www.pravdaovode.cz

LIMITY JSME MY

5.2.2015, všude - Platforma pro komunitní energii: Limity jsme my
Vyhlašujeme čtvrtek 5. 2. za den akcí na památku obcí zničených těžbou a za budoucnost bez uhlí.

Z PROHLÁŠENÍ ÚČASTNÍKŮ DEMONSTRACE V HORNÍM JIŘETÍNĚ 28.1.2015:

Dne 28. 1. 2015 se sešlo na 400 obyvatel nejen Horního Jiřetína, Černic a Litvínova, ohrožených záměry pokračování těžby Velkolomu Československé armády, dalších obcí Severočeské hnědouhelné pánve, ohrožených postupem Velkolomu Bílina, za stanovené územní ekologické limity povrchové těžby uhlí, ale i z jiných míst celé ČR, aby v předvečer odborářské demonstrace před Úřadem vlády ČR za prolomení limitů těžby dle variant uvažovaných Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR vyjádřili zásadní nesouhlas se všemi variantami prolomení limitů za linie, stanovené usnesením vlády č. 444/1991.

Účastníci si připomenuli památku více než stovky sídel, která v minulých desetiletích zanikla v důsledku povrchové těžby uhlí a připomněli si duševní traumata, spojená u mnohých jejich obyvatel několikerým vynuceným stěhováním a ztrátami kořenů, které už by se neměly opakovat.

Účastníci demonstrace požadují, aby vláda ČR zajistila, že budou záruky a sliby dané vládami ČSFR a ČR v Programu ozdravení Severočeského kraje z roku 1990, jejichž jsou limity součástí, nadále už trvale respektovány a dodržovány. Navíc požadují, aby byly konečně policií ČR vyšetřeny a případně i českými, ne jen švýcarskými soudy postiženi ti, kdo se podíleli na způsobu privatizace Severočeských hnědouhelných dolů a a podílejí dodnes na nevýhodném rozdělování výnosů z těžby uhlí jako vyhrazeného nerostu, tvořícího národní bohatství, mezi těžaře, dotčené obce, kraj a stát. Tento poměr je skandálně nevýhodný pro stát a jeho obyvatele a výhodný pro soukromé těžaře a je třeba ho změnit ve prospěch celé společnosti, dotčeného kraje, obcí, jejich obyvatel. Je načase začít plnit závazky vůči tomuto kraji, chránit zájmy veřejné a neprodužovat jeho devastaci a utrpení obyvatel v zájmu soukromých podnikatelů. Je načase přestat produžovat zlou minulost a začít i v tomto kraji životní podmínky obyvatel zlepšovat, nikoliv dále ničit. ◀

►dostupné na: <https://docs.google.com/document/d/1u2jqjAcHwQr2q-VAI21yaRHqUZhT1OAHu9A0akFWg1pI/edit?pli=1>

VEŘEJNÁ SPRÁVA JAKO „DOJNÁ KRÁVA“

„Tunelování Detroitu“ byl název přednášky a diskuse o politiky a úřady organizované devastaci a vykrádání veřejných zdrojů, kterou 29. ledna uspořádala občanská iniciativa Alternativa zdola v komunitním centru městské části Praha 5 Prádelna s Čechoameričankou Dianou Krausovou a ekonomkou Ilonou Švihlíkovou.

Ideologický, politický, ekomický a sociální kontext neoliberálního vysávání veřejných zdrojů osvětlila Ilona Švihlíková, když poukázala na to, že státy ztrácejí roli suveréna. Soukromé firmy našly a rozšiřují varianty úniků ze svých daňových povinností a naopak se rozmáhá jejich dobývání renty z veřejných prostředků. Využívají daňové ráje, vnitrokoncernové transferové ceny, tlačí politiky k většímu napojování firem na veřejné rozpočty, k privatizaci různých činností atp. Zmínila v té souvislosti důchodovou reformu vlády Petra Nečase a Miroslava Kalouska a v současnosti utajovaně připravovanou smlouvu o transatlantickém obchodním a investičním partnerství TTIP mezi USA a EU, zvláště její pasáž o arbitrážích. Ta by umožnila soukromým, nikomu nezodpovědným arbitrům, aby negovali rozhodnutí veřejné správy na základě žalob privátních firem, jímž by se zdálo, že legislativa a opatření demokratických institucí ohrožuje jejich budoucí zisky. Varovala před potlačením či přímo likvidací demokratického charakteru společnosti.

Přiblížila vývoj, jímž prošly USA převzetím neoliberálních idejí. Konstatovala, že sociální

rozvrstvení se za půl století měnilo z „jablka“ (s nejpočetnější střední třídou) v „hrušku“ (nepočtené bohaté a střední vrstvy a mohutné nižší třídy). Jak podotkla, zatímco v 60. letech byly typickou pozicí dělnické profese, dnes je největším zaměstnavatelem Wal-mart, avšak tamní průměrná mzda 8,50 USD je ani ne třetinová v porovnání se strojírenskými dělníky 60. let. Podle ní je třeba se více věnovat ekonomickým vstupům, hospodářské struktuře, tvorbě a rozvoji lokálních hospodářských subjektů a cyklů.

Diana Krausová popsala poslední léta Detroitu, kdysi dvoumilionového centra amerického automobilového průmyslu, dnes již jen třičtvrtémilionového města v letité nucené správě kvůli insolvenčnímu. Zdůraznila, že viníkem nebyly nadměrné výdaje města, jak prezentovali politici a média, ale omezení jeho příjmů – ztráty z riskantních úvěrů, vysoké úroky, bankovní pokuty, omezení rozpočtových transferů od státu Michigan a samotná nucená správa. Na straně výdajů přitom nešlo jen o důchody a mzdy městských zaměstnanců, ale též o finanční pomoc automobilkám. Výsledkem nucené správy bylo snížení důchodů zaměstnanců města (o pětinu), odstavení vody pro 120 000 domácností, privatizace veřejného osvětlení, zpoplatnění vstupu do veřejných parků, prodej pozemků (mj. v centru města za 1 USD na zábavní park), prodej vozidel a zařízení MHD a technické správy i za třetinu tržní ceny, rozpad sítě veřejných škol atd. Občané se sice bránili, avšak vedení města a soudy je svými rozhodnutí odstavily od rozhodování. Korporace si na městě vymohly zaplacení 95 % dluhů, zaměstnanci však získali jen 13,5 % z toho, na co měli nárok. Dnes žije ve městě, kde 4/5 tvoří afroameričané, 36 % lidí pod hranicí chudoby. Jak sdělila, v USA i na komunální úrovni si moc předávají fede-

Zpravodaj AZ
(leden 2015)

Odpovědný
redaktor
Karel Růžička

Grafický design a sazba
Michal Černý

Do tohoto čísla
přispěli:

Karel Růžička, Kateřina Vojtíšková,
Vlasta Hábová, Jiří Guth, Ilona
Švihlíková, Marie Neudorfová, Tomáš
Vokoun, Vladimíra Dvořáková,
Marek Hrubec, Jan Keller

Zdroj fotografií
www.freeimages.com

rální vládní strany – demokraté a republikáni. Jiné strany se do vedení měst vlastně nedostanou, ač aktivistické hnutí je dost rozšířené, ale ve volebně úspěšné politické subjekty zatím nedorostlo. Jak dodala, v současnosti je v USA v nucené správě již tucet měst.

Debata se dotkla i úrovně školství v USA. Detroit přišel takřka o polovinu státních škol, nahradily je soukromé charterové školy, které čerpají státní dotace, takže se v nich neplatí školné. Nemají volené školní rady a jejich majitelé různě snižují náklady. Učí v nich proto zejména absolventi osmítýdenních kursů, vesměs mladí, pro něž je to odrazem do pracovního života v jiných oborech. Žáci ovšem netrpí jen nízkou kvalitací a malým zájmem vyučujících, ale i tím, že místo učebnic mají jen nakopírované papíry, hlavně však složením a obsahem předmětů. Kupř. nemají fyziku, takže, jak Krausová poznamenala, její syn se ji po návratu do ČR musel za 6. a 7. ročník doučit, téměř nic se neučí z mimoamerických dějin atp. Výuka nemá fakticky vzdělávací charakter, nýbrž se zaměřuje na přípravu na různé testy. Čechoameričanka proto vyjádřila pochybnost o kvalitě nejen středních a běžných vysokých škol, ale i těch vyhlášených, neboť dozvuky nedostatečného základního vzdělání musejí dosahovat již i tam.
(kru)

TÉMATEM DALŠÍHO ZPRAVODAJE BUDOU: POTRAVINY A JEJICH GLOBÁLNÍ SOUVISLOSTI

- ▶ chov zvířat, „živočišná výroba“,
- ▶ pěstování palmy olejné v Indonésii a dalších zemích,
- ▶ moře, intenzivní rybářství,
- ▶ GMO, Monsanto,
- ▶ používání pesticidů, hnojiv,
- ▶ a další...

Pokud byste rád/a přispěl/a do tohoto čísla, napište na adresu zpravodaj-az@seznam.cz, předmět „potravin“.

zpravodaj-az@seznam.cz

KONTAKTY

Web: www.alternativazdola.cz
E-mail: info@alternativazdola.cz
Facebook: www.facebook.com/alternativa.zdola
YouTube: kanál AlternativaZdola
Zpravodaj: zpravodaj-az@seznam.cz